

Said Nursî hakkında çelişkili iddialara cevaplar

“**Kıt’alar Arası**” adlı bir sitede kendilerini sosyal bilimci olarak takdim eden **Gökhan Bacık** ile **Ahmet Kuru** bir makale kaleme almışlar. Sosyal değerlendirmeler yaptıkları makalelerinde, Said Nursî’ye kendilerince eleştirel yaklaşmışlar. Kamuoyunu, araştırmacıları, Nur Talebelerini Said Nursî’yi eleştirel okumaya dâvet ediyorlar.

Aslında Sayın Bacık ile Sayın Kuru, Said Nursî’yi anlamaya çalışmışlar. Ama eksik bir okuma yaptıkları anlaşılıyor. Çünkü Said Nursî’nin söylemediklerini ona söyletmeye çalışmak, söylediklerini de yanlış noktalara çekmek eleştirel bir okuma olmadığı gibi, bu tarzla yeni nesillere ilâve bir kültürün aktarılması da söz konusu olmaz. Yaptıkları işten bir hayli zevk almış olacaklar ki, yazılarının sonunda Said Nursî’yi eleştirel okumanın, “Nursî’nin bazı görüşlerinin artık geçersiz olduğunu kabul etmek anlamına geleceğini” ileri sürmüşler. Ve keza böyle bir okumanın, “Said Nursî’nin taşıyıcılığını yaptığı İslâmî geleneğin, daha verimli devam edebilmesine katkıda bulunacağı için de son derece değerli olacağını” savunmuşlar.

SAİD NURSÎ BAKİR BİR ALANDIR

Saygıdeğer araştırmacılara hep söyledik, söylüyoruz, dilimiz döndükçe de söylemeye devam edeceğiz:

Said Nursî bakir bir alandır. Hele hele araştırma, inceleme, tahliller yapma, sentezler çıkarma, üzerinde düşünme ve - haydi biz de diyelim- eleştirel okuma açısından Said Nursî henüz çok bakirdir. O’nu Cumhuriyet devri araştırmacılarının ve sosyal bilimcilerinin tam keşfettiğini söylemek, maalesef henüz mümkün değil.

ONU ANLAMADAN ELEŞTİRMİYİN!

İster teslimiyetçi, ister eleştirel, gerek ülkemizin, gerek âlem-i İslâm’ın, içtimaî, siyasî, iktisadi, ilmî ve dini problemlerinin İslâm’ın onuruna yaraşır biçimde çözüme kavuşması için araştırmacılarımız tarafından Said Nursî’nin mutlaka okunmasını salık veriyoruz.

Fakat bir hatırlatmamız olacak:

Said Nursî’yi tam güvenerek okumadan onu anlamak, onun fikirlerinden sentezler çıkarmak ve tahliller yapmak mümkün olmaz. Onu anlamadan onu eleştirmeye kalkmakla, fikir ve medeniyet dünyasına hiçbir katkı vermiş olmazsınız. Eleştireceğiniz herhangi bir fikir adamını önce “anlamak” onun ne kadar hakkı ise, bu Said Nursî için de geçerlidir. Anlaşılmadan eleştirilmek herhangi bir fikir adamı için ne kadar iftira hükmünde ise, bu Said Nursî için de böyledir.

İMAN VE NAMAZ KUR’ÂN’IN SIRALAMASIDIR, AMA...

Sayın Bacık ile Sayın Kuru'nun 3 meselede Said Nursî'yi anladıklarını ve orijinal bulduklarını teslim edelim.

Bunlar: "1- Nursî iman konusunu vurgulayarak, İslâm'ın bir siyasî ideoloji olarak kullanılmasına karşı çıkmıştır...

2- Nursî modern bilimlerin önemini kabul etmiş ve takipçilerini bu yönde teşvik etmiştir...

3- Nursî Batı karşıtı bir tutum takınmamış, aksine Batı'nın farklı yönleri olduğunu vurgulamıştır..."1

Fakat eleştirilerinde başlarını sert kayaya çarpmışlar: Said Nursî'yi imandan sonra namazı önemsemişti için eleştirmişler! Unuttular her halde: Said Nursî bir fikir, hikmet ve ilim adamı olduğu kadar, aynı zamanda bir din adamıdır. Said Nursî'nin referansı Kur'ân'dır. Kur'ân ise imandan sonra ikinci sıraya namazı koyuyor: "Onlar gayba iman ederler, namazı dosdoğru kılarlar."2

Said Nursî'nin imandan sonra ikinci sıraya namazı koyması "adalet, özgürlük, bilgi, ahlâk, emek, kul hakkı yememek, insan hakları gibi daha evrensel"3 konuları önemsemişti anlamına mı geliyor? Hiç de değil!

Önce Said Nursî'yi anlayalım dememden maksat budur.

Sayın Bacık ve Sayın Kuru! Bakın size belki de şaşıracağınız bir şey söyleyeyim: Said Nursî bırakın hürriyeti namazdan sonraya bırakmayı; imanı dahi özgürlüğe (özgün ifadesiyle hürriyete) bağlamış.

Çelişkili İddialar

Risaleleri eleştirel okuduklarını iddia eden iki okumacının, aslında son dönem Türkiye'sindeki siyasî kavgalardan ötürü Müslümanlara kızdıkları anlaşılıyor. Fakat faturayı her nedense siyasî taraf haline gelen ve adaletli davranmayan kişilere kesmek yerine, bu kişilerin sıfatları olan imana, İslâm'a, namaza, dindarlığa ve bu kutsî değerleri savunan Said Nursî'ye kesmişler. Tuhaf bir kusur bulma sıkıntısıyla Risaleleri güya taramışlar; Risalelere vakıf olmadıkları için de ortaya niyetlerini ele veren çelişkili, tutarsız ve sallapati yargılamalar çıkmış. Ve buna eleştirel okuma demişler!

Sırayla ve sabırla ele alalım:

1- Said Nursî'nin imanı ve namazı öncelerken, hürriyeti önemsemiştiğini iddia etmelerine karşılık, biz de Said Nursî'nin bilâkis makbul bir imanı hürriyete bağladığını, hürriyet olmadan imanın makbul olmayacağını izah ettiğini belirtmiştik.

Delil mi? İşte Münâzarât! Orada diyor ki: "Hürriyet Rahmân'ın ihsanıdır, zira o imanın en has şartıdır." Said Nursî orada aynı zamanda imanın da hürriyeti parlattığını ispat ediyor.4

2- Said Nursî'nin hayatının iki bölümde ele alındığını ifade etmişler ki, bu eksik bilgidir: Said Nursî'nin bir de 1948'den sonraki dönemini ifade eden Üçüncü Said dönemi bulunuyor. Üç dönem birbirini tamamlar ve bir bütündür. Araştırmacıların Said Nursî'de eksik gördükleri "adalet, özgürlük, bilgi, ahlâk, emek, kul hakkı yememek, insan hakları gibi evrensel"5 sosyal kavramlar bu bütünün tamamında vardır. Bu bütünlüğü atlayan, Nursî'yi hiç anlamamış olur.

Böyle Araştırma Olmaz!

3- Said Nursî'nin Eski Said döneminde yazdıkları ile Yeni Said döneminde yazdıkları arasında güya çelişkiler bulmuşlar ve Nursî'nin "Eski Said dönemindeki siyasî çıkışlarını sert biçimde eleştirdiğini" iddia etmişler.

Hemen söyleyelim: Bu vaki değildir ve maalesef bu, eleştiri de değil; kuru bir iftiradan ibarettir. Delil gösterin lütfen! Bilâkis Said Nursî, Eski Said döneminde yazdığı Risaleleri sonradan Risale-i Nur Külliyyatı'na dâhil etmiştir.

Belge diye sundukları çelişki örneğine bakın:

4- Said Nursî'nin Eski Said döneminde söylediği "ilayî kelimetullah şu zamanda maddeten terakkiye mütevakıftır" sözü ve Müslümanların üç temel problemi olarak 'cehalet, zaruret ve ihtilâfı' görmesiyle, Yeni Said döneminde söylediği

“kâinatta en yüksek hakikat imandır, imandan sonra namazdır” sözü!

Allah aşkına: Bu sözlerde çelişki var mı?

Araştırmacılar bu meseleler arasında çelişki görmeye çabalamakla kendi idraklerindeki kronik tıkanıklığı sergilemişler. Geçelim.

Said Nursî’den Ne İstiyorsunuz?

5- Araştırmacılar, Üstadın, Müslümanların dinlerine sarıldıkça terakki ettikleri, dinlerinden ellerini gevşettikçe geriledikleri tesbitini problemli görmüşler. Güya Müslümanların 9. ve 10. Asırlarda Avrupa’ya mutlak üstünlük kurmaları İslâm’a bağlılıklarından değilmiş. Sonraki asırlardaki gerilemenin sebebi Müslümanların dinden uzaklaşmaları değilmiş! Bugünkü Müslüman toplumların büyük çoğunluğu imanlı ve namazlı oldukları halde cehaleti, fakirliği ve siyasî kavgaları yenememişlermiş! Cehalet, fakirlik ve ihtilâfların faturasını iman ve namaza çıkarmak! Böylesi bir “akıl yürütme”yi en azılı İslâm karşıtları bile “akıl” edememişlerdi! Sorumlu iman ve na- maz mı, yoksa bu iman ve namazın tahkikî hale getirilemeyip şekle hapsedilmesi mi?

Evet; anlaşılıyor ki, sıkıntı Said Nursî’de değil, başka yerde!

6- Nursî’nin, peygamberlerin çoğunun şarkta, filozofların çoğunun garpta geldiği tesbiti yanlışmış! Eski Mısır’da ve Hindistan’da da filozoflar gelmişmiş!

Bu lâfa verilecek tek cevap: İstisnalar kaideyi bozmaz!

7- İhtilâf problemi üzerine yazılan 20. Lem’a’yı okuyanlar, Müslümanların sürekli siyasî ve dinî kavgalar içinde bulunmalarının genelde kendi suçları olmadığını okuyorlarmış da, kimin suçlu olduğunu ve problemin nasıl aşılabileceğini öğrenemiyorlarmış! Dinsiz, agnostik ve ateist toplumlar daha özgür, barışçıl ve âdilmişler.

Yani: Özgür, barışçıl ve âdil olmak için biz de mi dinsiz ve ateist olalım!!!

Ne diyelim: Bunca yanlış okumalara karşı diyebileceğim tek söz var: Saçmalamakta özgürsünüz elbette! Ama bunu bari Said Nursî üzerinden yapmayın.

Dipnotlar:

- 1- Söz konusu makale.
- 2- Bakara Sûresi: 3.
- 3- Söz konusu makale.
- 4- Münâzarât, s. 59.
- 5- Söz konusu makale.